

DE QUÆSTIO BELLICA: UN BUIT FILOSÒFIC

SALVADOR GINER

Institut d'Estudis Catalans

[RESUM]

Em fa l'efecte que la guerra no ha rebut tota l'atenció que mereix com a objecte de la reflexió filosòfica. Aquesta asseveració pot semblar sorprenent, quan hom recorda que, en la seva visió fluida de la realitat, Heràclit hi inclou els conflictes endèmics entre els homes, i dins del mateix home. O que la preocupació per la guerra inspira la kantiana *Pau perpètua*. I encara més, un filòsof polític sense parió, com és Hobbes, construí tot el seu sistema per a combatre i compensar les inclinacions conflictives de la gent. O, naturalment, Nietzsche, el gran pensador filosòfic de la guerra com a condició humana. No ho és tant, de sorprenent, si en comptes d'escatir la *quæstio bellica* en filosofia mitjançant les diverses manifestacions on hi surt com a lament, pensem en aquelles on és el tema cabdal. On la pregunta principal és, què és la guerra?

En contrast amb els filòsofs, els politòlegs, els sociòlegs, els etnòlegs i antropòlegs, i alguns altres, com ara els psicòlegs, han dedicat moltíssima atenció a la guerra, a l'estratègia i al combat entre nacions, pobles i individus. No són gaires els historiadors que hagin teoritzat la guerra. Ho féu Tucídides i, certament, Polibi i Vico. Fins i tot, finalment, la filosofia moral ha prestat força atenció als efectes de la inhumanitat

mitjançant la guerra. No cal dir noms, ni tan sol l'inevitable de Clausewitz, que no gaires llegeixen, però que es queden amb una breu frase sempre esmentada.

Com que dins del pensament sociològic un servidor pertany a aquell corrent que hom anomena de la *conflict sociology*, m'estalvio de fer apologia de les seves molt notables aportacions, i a convidar els meus filosòfics col·legues a pouar llur coneixement en el considerable corpus que des de Maquiavel fins a Engels, i des de Spencer fins als contemporanis nostres, és a l'abast de tothom. Segur que serà bo per a la filosofia social i política d'avui.

Sovint havia fet broma amb el meu mestre, Josep Maria Ferrater, dient-li que allò que no sortia en el seu monumental *Diccionari de Filosofia*, no existia, si més no en filosofia. Doncs bé, el mot 'guerra' no hi és. Fet que em conhorta i em confirma el que he dit al principi. El col·loqui d'enguany, a Vic, omple, finalment, un xic, el forat que a mi em sembla un esvoranc.

